

The Role of Knowing Idiom Stories in Learning Historical Subjects: The Example of “İki Dirhem Bir Çekirdek”

Abstract

Yazar(lar) / Author(s)

Prof. Dr. Muhammet Fatih ALKAYIŞ

İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Malatya- TÜRKİYE
e-posta: fatih.alkayis@inonu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin DİNÇ

Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Adıyaman – TÜRKİYE
e-posta: medadas@gmail.com

Makale Bilgileri/Article Information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article

Geliş tarihi-Date of submission: 06.09.2024

Kabul tarihi-Date of acceptance: 10.09.2024

Yayın tarihi-Date of publication: 13.09.2024

Hakemlik-Review

Hakem sayısı-Reviewers: İki Dış Hakem-Two External

Değerlendirme-Rewiev: Çift Taraflı Kör Hakemlik-Double-blind

Etik/Ethics

Etik beyan- Ethical statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Yapıldı-İntihal.net-Yes-İntihal.net

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest

Finansman-Grant Support

Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

No funds, grants, or other support was received.

Lisans- License

CC BY-NC 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr>

Atıf- Citation (Chiago)

Alkayış (Muhammed Fatih)-Dinç (Mehmet Emin).

“Tarihî Konuların Öğrenilmesinde Deyim Hikâyelerini Bilmenin Rolü: “İki Dirhem Bir Çekirdek” Örneği”. *Anadolu Mecmuası* 3, sy. 7 (Ağustos 2024): 29-37.

In this study where the historical information in the idiom stories in İskender PALA's work titled "İki Dirhem Bir Çekirdek" is transformed into achievements, the relationship between idioms and history is discussed in detail. Idioms nourished by the past often indicate or remind historical events. History is the face of past experiences reflected to the present. History guides today's people in their walk towards the better, the more beautiful and the more truthful. Idioms play a leading role in fulfilling the "becoming" function of this guidance. Sometimes, we clarify issues that we need to explain by talking for hours or writing dozens of pages, with idioms that we resort to narrative power. Idioms consisting of one or two words have the power to teach, on their own, the lesson contained in a story that can be told in a one-page text or a 15-minute speech. Knowing the stories of the emergence of idioms ensures the elimination of wrong guesses on this subject and the completion of missing information; it helps to understand the idiomification process of a word (the transition from literal to figurative meaning); In addition to historical information, it also provides clues about social and cultural life. Historical information is found in varying proportions not only in history books but also in works written in different fields. Various historical information has been encountered in some sections of the book titled İki Dirhem Bir Çekirdek, which contains 99 idiom stories. Both the fact that the idioms are handled in a fluent style and that these idioms carry basic historical information will ensure that the work leaves an important and long-lasting impact on the reader.

Keywords: Idiom Stories, Historical Information, Achievements, İskender Pala.

Tarihî Konuların Öğrenilmesinde Deyim Hikâyelerini Bilmenin Rolü: “İki Dirhem Bir Çekirdek” Örneği

Öz

İskender PALA'nın “İki Dirhem Bir Çekirdek” adlı eserindeki deyim hikâyelerinde geçen tarihî bilgilerin kazanımlara dönüştürüldüğü bu çalışmada deyim ve tarih ilişkisi etraflıca ele alınmıştır. Geçmişten beslenen deyimler, çoğu zaman tarihî olayları işaret eder veya hatırlatırlar. Tarih; geçmiş yaşantıların günümüze yansıyan yüzüdür. Tarih daha iyiye, daha güzele ve daha doğruya yürüyüşte günümüz insanına rehberlik eder. Deyimler, bu rehberliğin “olma” işlevinin yerine gelmesinde öncü rol oynarlar. Bazen saatlerce konuşarak ya da onlarca sayfa yazı yazarak izah etmemiz gereken konuları, anlatım gücüne sığdırdığımız deyimlerle açıklığa kavuştururuz. Bir iki kelimedenden oluşan deyimler, bir sayfalık yazıyla ya da 15 dakikalık konuşmayla anlatılabilecek bir hikâyenin ihtiva ettiği dersi tek başına verebilme gücüne sahiptir. Deyimlerin ortaya çıkış hikâyelerinin bilinmesi; bu konudaki yanlış tahminlerin ortadan kalkmasını ve eksik bilgilerin tamamlanmasını sağlar; bir sözün deyimleşme sürecinin (gerçek anlamdan mecaz anlama geçişinin) anlaşılmasına yardımcı olur; tarihî bilgilerin yanı sıra sosyal ve kültürel yaşantılar hakkında ipuçları sunar. Tarihî bilgiler sadece tarih kitaplarında değil, aynı zamanda farklı alanlarda yazılmış eserlerin içerisinde de değişken oranlarda bulunur. İçerisinde 99 adet deyim hikâyesinin yer aldığı İki Dirhem Bir Çekirdek adlı kitabın bazı bölümlerinde çeşitli tarihî bilgiler rastlanmıştır. Gerek içerisindeki deyimlerin akıcı bir üslupla ele alınmış olması gerekse bu deyimlerin temel düzeyde tarihî bilgiler taşıması, eserin okuyucuda önemli ve uzun süreli etkiler bırakmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deyim hikâyeleri, tarihî bilgiler, kazanımlar, İskender Pala.

Giriş

Amaç ve Yöntem

Genel anlamda tarihî bilgilerin öğrenilmesinde deyim hikâyelerinin oynadıkları rollerin ele alındığı; özelde ise “İki Dirhem Bir Çekirdek” adlı eserdeki tarihî bilgilerden hareketle çeşitli kazanımların belirlenmeye çalışıldığı bu yayında tarama, inceleme ve yorumlama yöntemlerine başvurulmuştur.

İskender Pala ve Onun Eseri

İskender PALA; kitapları, basılı veya elektronik ortamdaki yayınları, gazete (köşe) yazıları, topluma örneklik eden ve toplumu bilgilendiren videoları ve benzeri çalışmalarıyla okunurluk ve tanınırlık düzeyi bakımından oldukça yüksek bir kalemdir¹. Divan Edebiyatı araştırmacısı, yazar ve T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu Başkanı olan Prof. Dr. İskender PALA, 8 Haziran 1958 tarihinde Uşak'ta dünyaya gelmiş olup, yaşamı boyunca önemli görevler üstlenmiş, çok sayıda eser ortaya koymuş ve çeşitli ödüller almıştır².

Çalışmalarıyla Divan Edebiyatı alanına önemli katkılar sunan İskender PALA'nın söz varlığı bakımından zenginlik içeren İki Dirhem Bir Çekirdek adlı çalışması, gerek ilköğretimin ikinci kademesi ile ortaöğretimin bütün kademelerindeki öğrencilere söz varlıklarını genişletme imkânını sunması gerekse deyimlerin kaynağına inerek bunların ortaya çıkış hikâyelerini aktarması bakımından öğrencilerin yararlanacakları bir eserdir (Kalkan, 2023: 164). Eserde İçindekiler ve Sunuş bölümlerinin hemen ardından deyimlerin hikâyeleri sıralanmıştır. Pala'nın Sunuş bölümünde de (s. XI) belirttiği gibi eserde 99 adet deyim hikâyesi bulunmaktadır.

Tarihî Olaylar ve Deyim İlişkisi

“Geçmişin bilgisi”³ demek olan tarih; geçmiş yaşantıların günümüze yansıyan yüzüdür. Günümüzdeki insanlar buna bakarak, sebep-sonuç ilişkisi çerçevesinde, benzer olayların içine girerken veya bir hayat planlaması, bir eylem-olay kurgulaması yaparken o deneyimden ders çıkarırlar. Tarih daha iyiye, daha güzele ve daha doğruya yürüyüşte günümüz insanına rehberlik eder. Deyimler, bu

¹ Tahkiyeli anlatımdan deyimlere, Halk Edebiyatından Divan Edebiyatına çeşitli konularda yayınları bulunan PALA; çok gayretli bir derlemeci, bilgin bir araştırmacı ve üslubu anlaşılır bir müelliftir. İskender PALA, çalışmalarıyla eskiden beri çok sayıda araştırmacıya kaynaklık eden bir ilim adamıdır. Geçmişte onun yayınlarından faydalananlardan biri de Muhammet Fatih Alkayış'tır. Millî Eğitim Bakanlığı'na ait olan “Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim” adlı kültür-sanat içerikli derginin bir sayısında Alkayış ismiyle yayımlanmış olan “Şair Köroğlu ile Eşkıya Köroğlu'ndaki Ortak Yön” başlıklı çalışmanın temel kaynağı ve dayanağı, PALA'nın yıllar önce köşe yazısında ele aldığı *Kızıroğlu Mustafa Bey ile Köroğlu* konulu hikâye ve bazı açıklamalardır. Şu an ise elinizdeki ortak yazarlı bu çalışmanın ana kaynağını İskender PALA'nın “İki Dirhem Bir Çekirdek” adlı aydınlatıcı eseri oluşturmaktadır.

² Bu bilgi ve daha ayrıntılı bilgiler için bk. <https://tr.wikipedia.org>

³ “Geçmişin bilgisi” kavramı ve daha ayrıntılı bilgi için bk. Kurşun vd., 2016: 5.

rehberliğin “olma” işlevinin yerine gelmesinde öncü rol oynarlar. Bazen saatlerce konuşarak ya da onlarca sayfa yazı yazarak izah etmemiz gereken konuları, anlatım gücüne sığdırdığımız deyimlerle açıklığa kavuştururuz. Bu yönüyle deyimler, çeşitli zorlukları aşmamıza yardımcı olan dil unsurlarıdır.

Eskilerin “tabir” olarak adlandırdığı “deyimler”, kendisini oluşturan kelimelerin öz anlamları dışında bir anlam ifade eden, anlatıma canlılık ve güç katan, düşünce ve olayların muhataba daha etkili biçimde yansıtılmasında kullanılan söz gruplarıdır (Pala, 2023: IX). “Deyimler, insanoğlunun günlük yaşantısından, pratiklerinden ortaya çıkmıştır ve bu pratiklerin büyük çoğunluğu bugün de geçerlidir” (Eker, 2012: 151-152). Bunun yanı sıra, deyimlerin ortaya çıkmalarının en önde gelen nedenleri arasında “bazı kişilerle ilgili anılar ve hikâyeler, tarihten alınmış olaylar” vb. durumlar gösterilir (Pala, 2023: X). Yaşanmış hayat tecrübelerinin özünü bizlere sunan ve derin olayları anlamamıza yardımcı olan deyimler, yolbaşçı görevindeki içten ifadelerdir.

Winston Churchill’in “Ne kadar geriye bakarsanız o kadar ileriye görürsünüz” sözü⁴, çok önemli bir bilgi ve hareket noktasıdır. Bu söz, olup biten her şeyden ders almamızı ve işlerimizi en az hatayla düzenlememizi öğütlemektedir. Günü ve geleceği sağlıklı bir şekilde kurabilmek için geçmişin deneyimlerinden ders almak gerekir. Geçmiş, geleceğin aynasıdır. Benzeri insan, iktidar ve devlet davranışları, sebep sonuç ilişkisi bağlamında benzer sonuçlar verir. Bu nedenle, tarih bilmek⁵ insana, içinde bulunulan zamanın şartlarını ve değerlerini daha iyi anlama imkânını sağlar; geleceğe dönük adımların atılmasında, proje ve programların oluşturulmasında geçmişin deneyimlerinden yararlanma fırsatını sunar. Yine sebep sonuç ilişkisi bağlamında ortaya çıkabilecek olumsuz durumlardan insanı uzak tutar.

Bir eserinde “Asya’nın dili efsane, Avrupa’nın dili felsefedir” ifadesini kullanan büyük düşünür Cemil Meriç, burada iki ayrı kültür dünyasını ele almıştır. Doğu kültüründe mitolojinin, efsanenin; batı kültüründe ise felsefenin daha ağırlık kazandığını anlatmak isteyen Meriç, bütün doğu toplumlarında olayları efsaneler yoluyla anlatma ve anlamaya çalışma çabalarının yaygınlığına vurgu yapmıştır. Bu anlatılarda, olayın özetinin özeti ya da özünün özü olarak deyimler öne çıkmaktadır. Yani bir iki kelimedenden oluşan deyimler, bir sayfalık yazıyla ya da 15 dakikalık konuşmayla anlatılabilecek bir hikâyenin ihtiva ettiği dersi tek başına verebilme gücüne sahiptir.

Türk kültür dünyasında eskiden beri kullanılan özlü bir söz vardır: “Misaller, hakikatlerin aynasıdır”. Bir insana bir olayı veya durumu teorik bağlamda anlattığınızda o kişi söz konusu olayın veya durumun mahiyetini tam anlamıyla kavrayamayabilir. Ancak bunu bir hikâye, fıkra, atasözü, deyim veya tabir ile özetlediğinizde verilmek istenen ileti, benzeştirmenin de gücüyle, tam anlamıyla yerini

⁴ Winston Churchill’in bu özlü sözü ve daha başka özlü sözleri için bk. <https://1000kitap.com> ve <https://onedio.com/haber>.

⁵ Dinç; Sosyal Bilgiler Öğretimi alanı ile sınırladığı çalışmasında (2005), tarih öğretiminde kullanılabilecek belli başlı soruları ele almıştır.

bulur. Doğu kültürlerinin hemen hepsinde duyulabilen “Misaller, hakikatlerin aynasıdır” sözü anonim bir özelliğe sahip olup, en çok da Türk-İslam kültür coğrafyasında yaygındır.

Bulgular

PALA, eserinde (2023: XI), deyimlerimizin ortaya çıkış hikâyelerini öğrenmenin konuşurken kendilerine ne kazandıracağını bilmediğini, ancak dilimizin kültüre yansıyan yönüne bir renk katacağının kesin olduğunu ve bu konuda daha ayrıntılı araştırma yapacaklar için bu çalışmanın bir başlangıç mahiyeti taşıdığını belirtmektedir. Biz de konuyla ilgili düşüncelerimizi sıralamak istiyoruz: Deyimlerin ortaya çıkış hikâyelerinin bilinmesi; bu konudaki yanlış tahminlerin ortadan kalkmasını ve eksik bilgilerin tamamlanmasını sağlar; bir sözün deyimleşme sürecinin (gerçek anlamdan mecaz anlama geçişinin) anlaşılmasına yardımcı olur; tarihî bilgilerin yanı sıra sosyal ve kültürel yaşantılar hakkında ipuçları sunar.

Tarihî bilgiler sadece tarih kitaplarında değil, aynı zamanda farklı alanlarda yazılmış eserlerin içerisinde de değişken oranlarda bulunur. Farklı alanlarda yazılmış eserlerdeki tarihî bilgiler kimi zaman sayfalarca kimi zaman satırlarca kimi zaman da kırıntı düzeyinde yer tutar. İçerisinde 99 adet deyim hikâyesinin yer aldığı İki Dirhem Bir Çekirdek adlı kitabın bazı bölümlerinde çeşitli tarihî bilgilere rastlanmıştır. Tarihî bilgiler içeren deyimler ve bunlardan hareketle belirlenen kazanımlar⁶ şunlardır:

DEYİMLER	KAZANIMLAR
Adın deftere geçti	<ul style="list-style-type: none"> - Tarihimizdeki ilk istatistik Tanzimat yıllarında yapılmıştır. - Bu dönemde sayımın yararlarını anlamayan insanlara istatistiği açıklamak güç olduğundan, yetkililer yumuşak geçiş için öncelikle köylerde bir hayvan sayımı yapmayı uygun görmüşlerdir.
Ağz(ın)a tükürmek	<ul style="list-style-type: none"> - Gökbilimleriyle yoğun biçimde ilgilenen Keldaniler, aslen bir Mezopotamya toplumu olup falcılıkla geleceği öğrenmeye ve hastalıkları ilaçlar yerine tılsımlarla tedavi etmeye çalışmışlardır.
Ali Cengiz Oyunu	<ul style="list-style-type: none"> - Âl-i Cengiz (Cengiz soyu) kavramını çağrıştıran bu deyim Anadolu'daki Moğol istilasıyla bir ilgisinin bulunduğu söylenebilir.

⁶ Pala, İki Dirhem Bir Çekirdek adlı kitabında ele aldığı deyimleri hem birer başlık olarak kullanmış hem de alfabe sırasıyla dizmiştir. Deyim hikâyeleri, kitabın 1 – 212. sayfaları arasında bulunmaktadır. Bu makalede tablo içerisinde verilmiş olan deyimler ise tarihî bilgileri barındıran deyimlerdir; yani kitaptaki deyimlerin bir bölümüdür. Pala'nın kitabından bu kazanımlar elde edilirken çoğunlukla dolaylı alıntılama yöntemi izlenmiş, bazen de doğrudan alıntılama başvurulmuştur. Kazanımların tamamında üslup birliğinin sağlanabilmesi için doğrudan alıntılarda tırnak işareti kullanılmamıştır. Aşağıya aldığımız deyimlerin anlamları, Pala'nın “İki Dirhem Bir Çekirdek” adlı kitabının ilgili sayfalarında yer almaktadır.

Alkış Okumak (Alkış Tutmak)	<ul style="list-style-type: none"> - Tarihsel anlamıyla alkış, halkın padişahlar ve vezirler hakkında hep bir ağızdan söyledikleri dua anlamına gelmektedir.
Altından Çapanoğlu Çıkar	<ul style="list-style-type: none"> - Çapanoğlu, tarihimizde bir sülalenin adıdır. - Yozgat şehrinin kurucusu ve Çapanoğlu sülalesinin ilk tanınmış kişisi Ahmet Paşa, Sivas Valisi iken 1764'te görevinden azledilerek idam ettirilmiştir. - Ahmet Paşa'nın oğlu Vali Süleyman Bey, Celaliler listesinin başında gelen bir isimdir.
Balta Asmak	<ul style="list-style-type: none"> - Yeniçeriler 18. yüzyıla doğru halktan, deyim yerindeyse şehir eşkıyası gibi haraç almışlardır.
Bulgurlu'ya Gelin Gitmek	<ul style="list-style-type: none"> - İstanbul'un Anadolu yakasında bir yerleşim alanı olan Bulgurlu, Yavuz Sultan Selim döneminde, Ömer Seyfettin'in İncili Kaftan hikâyesinde geçen Muhsin Çelebi'nin çiftliğiymiş.
Cemaziülevvelini Bilmek	<ul style="list-style-type: none"> - Arşivciliğin son derece önemli olduğu Osmanlılarda devletle ilgili her belge, üzerinde ait olduğu ayın isminin bulunduğu torbalara doldurulur ve bu torbalar kronolojik sıraya göre mahzende saklanırdı.
Çadırını Başına Yıkma	<ul style="list-style-type: none"> - Osmanlılarda padişahlar, sefer sırasında, davranışlarından ve çalışmalarından memnun olmadıkları vezirleri azletmek için direklerini söktürdükleri çadırları onların başlarına yıktırırdı. - Fatih ve Yavuz'un, kökeni Orta Asya'ya dayanan bu Türk geleneğini uyguladıkları bilinmektedir.
Demokles'in Kılıcı	<ul style="list-style-type: none"> - Demokles, M.Ö. 4.yılda Syrakusai kralı olan Dionysios'un nedimlerinden biridir. - Şiddet yanlısı bir hükümdar olmakla birlikte adaletli davrandığını göstermek için yanında her zaman kılıç taşıyan ve gerektiğinde de kelle almaktan geri durmayan Dionysios, Kartaca ile yaptığı uzun savaşlar sonucunda Syrakusai'yi dönemin en güçlü devleti hâline getirmiştir.
Dokuz Doğurmak	<ul style="list-style-type: none"> - Osmanlı Bahriye Teşkilatında amiral olarak çalışmış Çengeloğlu Tahir Paşa (ö. 1851), padişah iradesiyle Kasımpaşa ve Galata havalisinin tamamının asayiş

	görevini üstlenmiş ve gece fenersiz sokağa çıkma yasağını getirmiştir.
Elçi Peşrevi	<ul style="list-style-type: none"> - İlk günden itibaren mehter ile tanışık yaşayan Osmanlılarda musiki hep var olmuştur. - Yüzyılların getirdiği birikimle büyük bir gelişme kaydeden Osmanlı mehteri, 18. yüzyılda eşine az rastlanır bir olgunluğa erişmiş ve Avrupa'da ses getirmiştir. - 18. yüzyılda elçiler sık sık mehter eşliğinde kabul edilmiş; bunun yanında yabancı ülkeleri ziyaret eden elçilik heyetine ise bir mehter takımı eşlik etmiştir. - Özellikle 1699 Karlofça Barış Antlaşması'nın ardından yabancı ülkelerin elçilik düzeyindeki ziyaretlerinde mehter takımı da hazır bulunmuştur. - Bu dönemde Mehterhane tarafından "Elçi Peşrevi" adında özel bir marş bestelenmiştir. - Elçilik Peşrevi, yalnızca törenlerde çalınan olağanüstü bir marştır. - Mehter teşkilatı 1826 inkılabı ile feshedilmiştir.
Eli Kulağında	<ul style="list-style-type: none"> - İslamiyet'in yayılması ve Müslümanların sayılarının artmasıyla birlikte namaza çağrı amacıyla ezan okunmasına karar verilmiş ve bu göreve sesi güzel olan Habeşistanlı eski köle Hz. Bilal tayin edilmiştir.
Eski Çamlar Bardak Oldu	<ul style="list-style-type: none"> - Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde Bolu'nun suyu, kutu bozası, çam ve ardıç bardaklarıyla ilgili bilgiler vardır.
Eski Kulağı Kesiklerden	<ul style="list-style-type: none"> - Yeniçerilerin resmi tarikatı, 16. yüzyılda Hacı Bektaşî Veli hazretleri tarafından kurulmuş olan Bektaşîyye'dir.
Eşref Saat	<ul style="list-style-type: none"> - Sümerler ve Keldaniler, gökbilimleriyle ilgilenen en eski medeniyetlerdir. - Emeviler ve Abbasilerden itibaren neredeyse bütün İslam saraylarında müneccimler bulunmuştur. - Osmanlı sarayında bulunan müneccimbaşılık kurumu, devlet ve saltanat işleriyle ilgili çeşitli konuların zamanını belirlemede etkili olmuştur.

Fertiği Çekmek	- Sultan II. Abdülhamit döneminde Hicaz demiryolunun yapım ihalesi Almanlara verilmiştir.
Gemi Maymunu Gibi	- Maymunlar tarihte ilk kez Osmanlılar döneminde, Sultan II. Bayezit'ten itibaren gemilerde gözcü olarak kullanılmışlardır. - Akdeniz'de önemli bir hâkimiyet sağlayan Türk denizcileri, özellikle 16. yüzyıldan itibaren denizcilik alanında çok büyük ilerlemeler sağlamışlardır.
Hapı Yutmak	- Sultan IV. Murat zamanında sarhoş edici ve keyif verici maddeler ile kahve yasaklanmıştır.
Küpünü Doldurmak	- Günümüzdeki yargıç kavramının Osmanlılardaki karşılığı "kadı"dır. - Daha önce kazaskerlere ve sadrazama bağlı olan kadılar, Tanzimat döneminde (1839) şeyhülislamlığa bağlanmıştır. - II. Meşrutiyet'le birlikte (1908) kadılıklar adliye teşkilatına aktarılmış; Cumhuriyet döneminde ise lağvedilmiştir.
Lâhanacı – Bamyacı	- Saltanatının ilk yıllarında oğlu Murat'ı Amasya'da kendisinin yerine vekil tayin eden Çelebi Sultan Mehmet, bir süre Merzifon'da ikamet etmiştir.
Matrak Geçmek	- 1533 yılında İran seferine çıkan Kanuni Sultan Süleyman'ın ordusunda görevli Nasuh, çok iyi bir matrak ustasıdır. - Nasuh, Kanuni dönemini kapsayan bir tarih kitabı yazmıştır.
Pabucu Dama Atılmak	- Osmanlı dönemi esnaf teşkilatı, Ahilik geleneğinin bir uzantısı olarak belli bir düzen içerisinde ve amacına uygun biçimde çalışmıştır.
Şeb-i Yelda	- Sultan III. Selim döneminde takvim konusunda bir düzenlemeye gidilmiştir.
Taziya Muska Yazmak	- Önceden Amasya Valisi olarak görev yapan, 1481'de ise İstanbul'a gelerek Fatih'in tahtına oturan Bayezit, iyi bir avcıydı.

	<ul style="list-style-type: none"> - Bayezit, tahta geçmek üzere İstanbul'a gelirken yanında Türk hat tarihinde bir dönüm noktası sayılacak Şeyh Hamdullah'ı da getirmiştir.
Toprağı Bol Olmak	<ul style="list-style-type: none"> - İlk Çağ'da insanlar öldüklerinde bazı eşyalarıyla birlikte gömülürlerdi. - İslamiyet'ten önce, Türk beyleri vefat ettiklerinde, korugan adı verilen mezarlara altın, gümüş ve mücevher gibi kıymetli eşyalarıyla birlikte gömülürlerdi.

Sonuç

Deyimler hem tarihten beslenen hem de tarihi yaşatan dil unsurlarıdır. İnsanlar anlatmak istediklerini uzun uzun açıkladıktan sonra, konunun karşı tarafça anlaşılıp anlaşılmadığından hâlâ bir endişe duydukları için, sözlerini “uzun lafın kısası” âdetince bir deyim veya atasözü ile bağlayarak maksatlarını eksiksiz biçimde ifade ederler. “Sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi ve öğrenilen dilin kurallarına uygun olarak konuşulmasında deyimler hayati bir önem taşımaktadır. Deyimlerin hikâyeleri ile işlenmesi yukarıda da belirtildiği gibi ve buna dair yönlendirici soruların sorulması bireyin okuma, yazma, karar verme, analiz, sentez vb. pek çok üst düzey öğrenme yollarına hizmet edecektir” (Gün, M.; Tanrikulu, L.; Türk, A., 2021: 51).

Nasıl ki bir mesleğin, bir buluşun kökeninde, bir sıkıntının çözümünde, bir hastalığın tanısının belirlenip tedavisinin geliştirilmesinde birtakım ihtiyaçlar, rastlantılar, olaylar ya da çatışmalar söz konusu ise deyimlerin de oluşup yaygınlık kazanmasında evvel zamana dayanan benzer sebepler bulunmaktadır. Deyimlerin nasıl ortaya çıktığını kaynağından öğrenmek hem deyimlerin içerdiği anlamların tamamen kavranmasını hem de (eğer varsa) bunlarla ilgili şehir efsanelerinin (yanlış bilgilerin) ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

İskender Pala'nın İki Dirhem Bir Çekirdek adlı eseri, okuyuculara belli oranda tarih bilgisi kazandırmada fayda sağlayacak bir çalışmadır. Yukarıda bir tablo içerisinde ve kazanımlar hâlinde sunduğumuz bu bilgiler çoğunlukla Osmanlılar dönemiyle ilgilidir. Ayrıca bu tabloda İslam öncesi Türk tarihi, Sümerler, Keldaniler, Emeviler, Abbasiler ve Moğollar ile ilgili kazanımlar da bulunmaktadır. Gerek içerisindeki deyimlerin akıcı bir üslupla ele alınmış olması gerekse bu deyimlerin temel düzeyde tarihî bilgiler taşıması, eserin okuyucuda önemli ve uzun süreli etkiler bırakmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

Alkayış, Muhammet Fatih (2003). Şair Köroğlu ve Eşkiya Köroğlu'ndaki Ortak Yön, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, sayı 37, MEB Yayınları.

Dinç, Mehmet Emin (2005). Sosyal Bilgiler Öğretiminde ve Tarih Konularının Öğrenilmesinde Soru Kavramı, II. Ulusal Sosyal Bilgiler Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı, s.89-96, Mayıs - 2005, Van.

Eker, Ümit (2012). Tarihî Metin Aktarımlarında Deyimler (Eski Türkiye Türkçesi – Türkiye Türkçesi), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE), Sayı 1/1, 2012, s. 124-157, Türkiye.

Gün, Mesut; Tanrikulu, Lokman; Türk, Aslıhan (2021). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında ek çalışma kâğıtları ile deyim öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 49-64. DOI: 10.29000/rumelide.948289.

Kalkan, Mehmet (2023). İki Dirhem Bir Çekirdek Adlı Eserin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi, (Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Mehrali CALP), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. (Bu kaynağı temin ederek elektronik ortamda bize ileten İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili doktora programı öğrencisi *Mustafa Selçuk DİLSİZ*'e teşekkür ederiz.)

Kurşun, Zekeriya vd. (ve diğerleri), (2016). Tarih Metodu, Editör: Zekeriya Kurşun, 7. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.

Pala, İskender (2023). İki Dirhem Bir Çekirdek, 265. Basım, İstanbul: Kapı Yayınları.

Google.com (ilk erişim tarihi: 5.8.2024)

<https://atif.sobiad.com/index.jsp> (ilk erişim tarihi: 5.8.2024)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/rumelide/issue/62892/948289> (ilk erişim tarihi: 5.8.2024)

<https://onedio.com/haber/winston-churchill-in-en-anlamli-sozleri-iste-churchill-den-en-guzel-alintilar-1040219> (ilk erişim tarihi: 21.8.2024)

<https://1000kitap.com/w-churchill--102346?hl=tr> (ilk erişim tarihi: 10.9.2024)

<https://sozluk.gov.tr> (ilk erişim tarihi: 5.9.2024)

<https://translate.google.com/?hl=tr&sl=auto&tl=en&op=translate> (Abstract, Keywords), (Google.com üzerinden erişilmiştir)

https://tr.wikipedia.org/wiki/İskender_Pala#Aldığı_görevler (ilk erişim tarihi: 6.8.2024)